

Perämetsien mies hirvijahdissa

Hirvi ryntää pakolaukkaan aivan ketjun oikealla siulalla huutelevan viimeisen ajomiehen edestä. Passimiehet ovat asettuneet viidenkymmenen metrin päähän hirvestä keskelle suota.

Passiketjussa on myös perämetsien mies. Kädessään hänellä on isävainajalta peritty, sotasaaliiksi aikanaan saatu puna-armeijan sotilaskivääri. Asetta on vuosia piiloteltu kotitalon muhavitillä siltä varalta, että itänaapuri ryhtyy kotikommunistien tuella uudestaan esittämään aluevaatimuksia.

Vanha sotilaskivääri on jälleen päässyt tositoimiin rajan pinnassa. Matkaa Riihivaaran takaiselle valtakunnan rajalle ei ole kuin muutama kilometri. Sopiva itätuuli saattaisi hyvissä olosuhteissa nytkin kantaa kaalisopan ja mahorkan tuoksun suon keskellä seisovan perämetsien miehen nenään.

Rintamasuunta on tällä kertaa kuitenkin toinen. Ajo tulee länneltä, eikä puolustettavana ole isänmaa. Kotiliesi kylläkin, sillä perämetsien miehen perhekunta on tottunut saamaan hirvenlihaa pakastimeensa. Ankara velvollisuus sen täyttämiseen on ajanut miehen aseineen metsään tänäkin syksynä.

Perämetsien mies kuulee hirven rytinän sadan metrin päässä oikealla puolellaan ja näkee samassa suon reunaan rynnistävän eläimen, jonka takana vilkkuu ajomiehen punainen liivi. Täyteen vauhtiin päässyt hirvi on samassa silmäräpäyksessä suoraan hänen edessään, vain kolmenkymmenen metrin päässä.

Ampuma-asentoon aseensa nostanut perämetsien mies tunnistaa eläimen naaraaksi ja ehtii varmistamaan ettei vasa seuraa sitä. Suon reunaa laukkaava hirvi kaartaa jo takaisin metsää kohti, kun laukaus kajahtaa.

Laukaus on ampujan kannalta onnekas, hirvella kohtalokas. Vaikka perämetsien mies on viime vuosina säännöllisesti laiminlyönyt ampumaharjoitukset, poikavuosien uutterasta ammuskelusta on kaikei jäänyt jotain muistiin.. Vasemmasta kyljestä takaviistosta sisään tukeutuva luoti lävistää hirven sydämen ja pakolaukka päättyy suon reunaan. Kaatunut eläin nostelee vielä refleksinomaisesti päätään saadakseen viereisellä passipaikalla olleen perämetsien miehen serkkupojan lähettämän armonlaukauksen kaularankaansa.

Hirven elämä itärajan pinnassa on armotonta. Tälläkin seudulla yli puolensadan eläimen kohtalona on päättää päivänsä tuiman luodin kaatamana ja joutua rajaseuturahvaan ruokapöytiin.

Ruholle saapuessaan perämetsien mies saa havaita tehneensa ennen ampumista tunnistusvirheen. Kaadettu hirvi ei olekaan naaras. Se on nuori uros, emänsä karkoittama ylivuotinen poika, jonka päässä on pienet sarventyngät. Elämänsä

ensimmäisiä itsenäisiä päätöksiä tehdessään se on joutunut pyssymiehen saaliiksi.

Kaatopaikalle kerääntyneet asetoverit ryhtyvät välittömästi teurastuspuuhiin. Kun terävien puukkojen tottuneet viillot aukaisevat mullikan vatsan, havaitaan, että onnekas laukaus ei ole rikkonut rapamahaa. Keuhkoista ja sydäimestä pulppuava lämmin veri on puhdasta.

Perämetsien mies kaivaa tällöin repustaan päälärin ja täyttää sen verellä. Hyytymisen estämiseksi hän lisää vereen suolaa ja ryhtyy jäähdyttelemään sitä koivunvarvulla vispaamalla. Perinteisten arvojen vaalijana hän on tottunut silloin tällöin syömään omassa ruokapöydässään verilättyjä ja muita veriherkkuja.

Jahtionnen takaamiseksi - ja kaiketi myös iän myötä huolestuttavasti hupenevaa mieskuntoaan muistaen - hän varmuuden vuoksi vielä siemaisee mukistaan pienen hörpyn suolaisen-lämmintä hurmetta.

Miesjoukolla on vielä yksi tehtävä suoritettavanaan. Hirviseurueen hankkima mönkijä, jolla ruhot yleensä kiskotaan lähimmällä tiellä odottavaan peräkärriin, on vetämässä toista kaadettua hirveä alueen toisella laidalla. Tämän joidenkin "turhakkeeksi" mainitseman ajopelin puuttuessa on nyt ryhdyttävä totisiin toimiin asioiden edistämiseksi..

Miehet kaivavat repuistaan köysiä ja ryhtyvät vanhakantaisesti kiskomaan ruhoa parinsadan metrin päässä olevaan tienvarteen. Näin saavat "henkilaukoiksi" ukoiksi mainitut ikääntyneet metsästäjät, perämetsien mies ja hänen asetoverinsa, kotiliesiensä vaurautta kartuttaessaan vielä tovin vuodattaa hikeään ja kokeilla pumppujensa kestävyyttä.

JOUNI ALAVUOTUNKI

Perämetsien mies syltyntekopuhissa

Perämetsien mies oli onnistunut kaatamaan hirven.

Tappipäisen mullikan alaston ruho roikkui jäähdyttämön orrella perämetsien miehen palatessa asetoveriensä kanssa nykylüterille. Liiterimiehet olivat jo nykeneet eläimen nahattomaksi ja nostaneet ruhon orrelle odottamaan paloittelua. Siellä lihat saisivat muutaman päivän mureutua ja kypsyä päätyäkseen seurueen miesten lihapusseihin ja edelleen kotipakastimiin.

Tällaista on onnen vaihtelu rajaseudun korpimailla, tuumaili perämetsien mies katsellessaan orrella roikkuvaa päätöntä ruhoa. - Yhdet saavat onnensa vaeltaessaan yksin ja laumoissa näitä korpimaita, syöden saraheinää ja männynlatvuksia, toiset jahtaamalla joukolla näitä korpimaiden vaeltajia ja toimittamalla niiden lihat patoihinsa.

Ruhosta irroittamansa hirven pään olivat liiterimiehet sitä vastoin asetettaneet liiterin ulkopuolelle odottamaan kaatajaa, jolle pää ikaikaisten ugrilaisten metsästystapojen mukaan kuuluu.

Vanhojen sonnien suurisarviset päät ovatkin haluttua tavaraa. Sarvien leveyttä mitaillaan, piikkejä lasketaan ja kruunun muotoa arvioidaan miehissä, kun tavallista komeampi uros on onnistuttu saamaan. Saattaapa siinä hienoinen ylpeyden tunnekin häivähtää onnistuneen laukauksen lähettäneen ampujan mielessä hänen kertaillessa mielessään kaatohetkeä ja kuvitellessaan sarvista tekemäänsä metsästysmuistoa seinällään.

Ylivuotisen mullikan pää vaatimattomine kymmensenttisine tappisarvineen sen sijaan ei herätä suuria intohimoja. Lähinnä vain kieli, joita nokkelimmat leikkaavat irti päistä jo nykyliiterin edessä, on nykyisin joidenkin hirvenmetsästystä harrastavien herkkusuiden kiinnostuksen kohteena.

Menneinä vuosina hirven päät sitä vastoin katosivat vilkkaasti liiterin liepeiltä sylyntekijöiden kattiloihin. Lieneekö makutottumusten muuttuminen vai sylynteon työläys syynä siihen, että kokonaiset päät eivät enää oikein käy kaupaksi.

Vanhakantaisena jääränä perämetsien mies päätti uhmata nykytrendien asettamia paineita ja ryhtyä sylyntekopuuhaan. Hän nosti verisen mullikan pään autonsa peräkonttiin ja kotiin päästyään siirsi sen pihamaalla olevan koirankopin katolle asetettuaan siihen ensin nylkylustaksi puhtaan muovin.

Siinä hän ryhtyi pimenevässä illassa äheltämään puukkoineen, sahoineen ja kirveineen: nytki nahan päästä, leikkasi korvat irti ja sahasi pois sarventyngät. Työläin vaihe oli turparustingin nylkeminen sierainten paikkeilla.

Nahattomaksi nyljetystä päästä perämetsien mies irroitti alaleuan, tiukimmisa paikoissa kirveellä hakaten, ja leikkasi kielen irti puukolla, joka oli jo pahasti tylsynyt osuttuaan kovaan hammaskiilteeseen.

Jäljellä oli vielä kallo, jossa yläleuka oli edelleen kiinni. Sahalla hän halkaisi kallon sarventynkien takaa. Sieltä hän kaivoi ulos hirven aivot, joita oli kuullut kulinaristeiksi mainittujen kaupungin herrojen pitävän suurena herkkuna. Syvien ennakkoluulojensa vankina perämetsien mies kuitenkin heitti aivot kompostiin.

Kallon etuosassa kiinni oleva yläleuka oli vielä niin suuri, ettei se mahtunut kokonaisena kattilaan. Siksi se piti vielä sahata poikki parista kohdasta.

Ilta oli jo pimentynyt, kun perämetsien mies viimein pani paloitlemansa hirvenpään maahan muovin päälle ja ryhtyi puhdistamaan sitä vesiletkulla upottaakseen kappaleet lopuksi kylmään veteen.

Vanhoilliseksi tunnustautuva perämetsien mies oli hänkin oppinut yhden nykyajan

metkun: hän oli verkostoitunut erään itseäänkin iäkkäämmän rouvashenkilön kanssa, tehnyt tämän kanssa sylvtykontrahdin. Hän oli luvannut toimittaa rouvalle paloitellun ja puhdistetun hirvenpään ja tämä puolestaan oli lupautunut sylvtytehtaallaan valmistamaan sen ruuaksi. Jakoperusteeksi oli sovittu puolet molemmille.

Parin päivän kuluttua perämetsien mies kävi sopimuksen mukaisesti noutamassa sylvtytehtaalta oman osuutensa, puolenkymmentä alumiinivuokaa täynnä hirven pääkopasta saatuja pieniksi leikattuja lihapaloja ja sisäelinten kappaleita lihanesteestä kiinteytyneen hyytelön sisällä.

Hyvää ruokahalua.

JOUNI ALAVUOTUNKI